

Заява Всесвітнього Дому Справедливості
з нагоди Міжнародного Року Миру ООН

ОБІТНИЦЯ
МИРУ В
УСЬОМУ
СВІТІ
1985

Звернення Всесвітнього Дому Справедливості до народів світу

*Одна з провідних цілей Віри Бахаї –
це досягнення миру в усьому світі за умови духовно об'єднаного
нового світового ладу.*

За свого життя Бахаулла (1817-1892), пророк-засновник Віри Бахаї, надіслав звернення до королів, релігійних лідерів та народів світу, в якому визначив основні передумови миру в усьому світі. У його багатотомних писаннях підкреслюється нагальна необхідність встановлення світового устрою, побудованого на справедливості, без будь-яких забобонів, на рівноправності статей та визнанні гармонії між наукою й релігією. І цьому має сприяти, заявляв Бахаулла, створення всеосяжних міжнародних організацій, покликаних виховувати єдність людства, а також пошук вирішення економічних проблем світу шляхом аналізу духовних потреб людини.

Абдул-Баха (1844-1921), старший син та наступник Бахаулли, також присвятив своє життя втіленню цих завдань. У своїх лекціях, з якими у 1911-1913 роках він виступив в Європі, Сполучених Штатах та Канаді, а також у тисячах листів, що їх надсилав віруючим бахаї всього світу впродовж свого життя, Абдул-Баха пояснював, як вчення бахаї пов'язане зі встановленням миру. Шогі Еффенді (1897-1957), наступник Абдул-Баха, додав ще більшої сили і спрямованості цим починанням, на його плечі лягло завдання розвою всесвітнього співтовариства бахаї, збагаченого розмаїттям представників різних культур і народів.

У переддень Міжнародного року миру, який відзначався в 1986 році, Всесвітній Дім Справедливості – міжнародна керівна рада Віри Бахаї – виступив з новою ініціативою миру, на яку громади бахаї всього світу відгукнулися з високим ентузіазмом. Поданий нижче заклик до миру був надісланий майже всім главам держав та урядів світу. Поширення

цієї заяви серед лідерів найрізноманітніших галузей людської діяльності в найширшому колі народів світу триває й триватиме далі.

Дедалі більше в усьому світі зростає інтерес простого люду до проблем миру. Тому бахаї закликають людей доброї волі всіх вірувань і релігій до обговорення цього рятівного питання. Будемо раді почути відгуки.

Ми сподіваємося, що ідеї, концепції та підходи, які містить ця заява, стануть часткою нашої свідомості, і наші зусилля встановити мир здобудуть успіх; що “мир у світі не тільки можливий, але й неминучий...”

Обітниця миру в усьому світі

жовтень 1985 р.

До народів світу!

Великий Мир, до якого люди доброї волі протягом віків линули своїми серцями, який вимальовували пророки та поети багатьох поколінь і обіцяли священні писання людства усіх часів, тепер, нарешті, став досяжним для народів світу. Вперше в історії кожен дістав можливість побачити в єдиній перспективі всю планету з багатим розмаїттям її численних мешканців. Мир в усьому світі не тільки можливий, але й неминучий. Це наступний етап еволюції нашої планети, названий одним великим мислителем, "планетизацією людства".

Зараз усі жителі планети постали перед вибором: чи мир буде встановлено тільки після неймовірних страхіть, спричинених упертим небажанням людей відмовитись від старих стереотипів поведінки, а чи він зрине вже зараз як наслідок акту доброї волі. В цей критичний момент, коли нерозв'язні проблеми, що стоять перед націями, злилися в одну спільну турботу про долю світу, вкрай безвідповідально було б не чинити опору численним конфліктам і безпорядкам.

Серед втішних прикмет – невпинне посилення руху в напрямку становлення світового устрою, ознаменованого на початку цього століття заснуванням Ліги Націй, яку змінила більш глобальна Організація Об'єднаних Націй; встановлення незалежності після другої світової війни більшості держав світу, що свідчило про завершення процесу їх формування, та залучення цих молодих держав нарівні з розвинутішими до вирішення спільних проблем; значне зростання співробітництва у міжнародних починаннях між ізольованими досі й антагоністично настроєними народами та угрупованнями у галузях науки, освіти, права, економіки й культури; безпрецедентне збільшення протягом останніх десятиліть числа міжнародних гуманітарних організацій; розквіт жіночого та молодіжного рухів за

припинення воєн; зростає кількість організацій простих людей, які шукають порозуміння шляхом особистого спілкування.

Науково-технічні досягнення цього воістину благословенного століття знаменують великий прорив у соціальній еволюції планети і вказують на шляхи вирішення нагальних проблем людства. Саме вони забезпечують ті засоби, за допомогою яких можна керувати складним життям об'єднаного світу. Але перепони залишаються. Сумніви, непорозуміння, забобони, підозри та вузькі егоїстичні інтереси заважають державам і окремим людям розвивати стосунки між собою.

Глибоке усвідомлення своєї духовної та моральної відповідальності спонукає нас повернути вашу увагу в цей сприятливий час до пророчих слів, уперше сказаних правителям людства понад століття тому Бахауллою, засновником Віри Бахаї, довіреними особами якої ми є.

"Вітри розпачу, – писав Бахаулла, – на жаль, дмуть звідусіль, а чвари, які розділяють та засмучують людей, зростають з кожним днем. Уже можна розпізнати ознаки неминучих потрясінь і хаосу, адже пануючий устрій виявляє себе вкрай недосконалим". Досвід людства підтвердив це пророцтво. Вади пануючого в світі устрою проявляються в неспроможності суверенних держав, що входять до Організації Об'єднаних Націй, зупинити привид війни, запобігти руйнуванню міжнародного економічного ладу, поширенню анархії й тероризму, а також припинити страждання від цих та інших лих жителів нашої планети, кількість яких постійно зростає. Справді, наші соціальна, економічна та релігійна системи так сильно пройняті суперечностями та агресією, що багато людей схиляється до висновку, що така поведінка притаманна людській природі, а отже, її неможливо позбутися.

Завдяки такому погляду в людських стосунках утворилося паралізуюче протиріччя. З одного боку, люди всіх націй проголошують не тільки готовність, а й прагнення жити в мирі та злагоді й звільнитися від гірких передчуттів, що отруюють їхнє життя. З іншого, вони беззастережно погоджуються з твердженням, що людина є конче егоїстичною та агресивною істотою, яка неспроможна створити

водночас прогресивну та мирну, динамічну та гармонійну соціальну систему, таку, що дає волю особистій творчості та ініціативі й базується на співпраці та взаємодопомозі.

В той час як потреба миру стає дедалі нагальнішою, це фундаментальне протиріччя, яке заважає його досягненню, потребує переоцінки цінностей, на яких базуються історичні погляди на розвиток людства. Неупереджене вивчення фактів засвідчує, що такий хід справ не відтворює істинної сутності людини, а дає лише спотворену картину людського духу. Правильне трактування цього питання дасть змогу людству привести в дію конструктивні соціальні сили, які завдяки своїй узгодженості з людською природою сприятимуть гармонії та співробітництву, а не війні та протиборству.

Вибір цього шляху є не запереченням набутого досвіду людства, а його усвідомленням. Віра Бахаї вважає сучасні потрясіння та важке становище у людських стосунках природною стадією органічного процесу, що врешті-решт приведе до неминучого об'єднання націй в єдиному планетарному соціальному устрої. Рід людський, що являє собою єдине ціле з притаманними йому відмітними особливостями, пройшов сходинками еволюційного розвитку, які подібні дитинству й підлітковим літам у житті її окремих членів, і тепер перебуває в кульмінаційному періоді буремної юності, наближаючись до вельмиочікуваного повноліття.

Щиросерде визнання того, що забобони, війна та експлуатація людини людиною є породженням незрілих стадій обширного історичного процесу, і що сьогодні рід людський зазнає неминучих потрясінь, які вказують на його колективне входження у фазу повноліття, є не причиною для відчаю і безнадії, а покликком до звернення великої справи побудови миролюбивого світу. Те, що таке починання можливе, що конструктивні сили для цього існують, що об'єднуючі соціальні структури можуть бути зведені, і є основним мотивом нашого звернення.

Які б страждання та потрясіння не несли найближчі роки, яким безнадійним не здавалося б становище, громада бахаї вірить, що людство зустрине це найважче випробування з певністю у щасливому

кінці. Конвульсивне бродіння суспільства, яке з кожним днем набуває сили, зовсім не означає кінця цивілізації. Навпаки, воно сприятиме вивільненню "потенціалу, властивого положенню людини", і відкриє "повну міру її призначення на Землі, внутрішню велич її справжньої сутності".

1

Відмітною особливістю людини, яка вирізняє її з усіх інших форм життя, є та, що дістала назву духу людського, істотною невід'ємністю якого є розум. Це дарування дало змогу людству побудувати цивілізацію та досягти матеріального добробуту. Однак такі здобутки самі собою ніколи не задовольняли людський дух, чия загадкова природа схиляється до потойбічного, до незримих просторів, до первинної реальності, тієї непізнаної суті сутей, яка зветься Богом. Релігії, даровані людству плеядою духовних світочів, є головною ланкою, що з'єднує людство з цією первинною реальністю; вони оживили й вдосконалили людську здатність досягати успіху в духовних сферах життя і забезпечувати прогрес суспільства.

Ніякі серйозні спроби навести лад у людських стосунках, досягти миру в усьому світі не можуть обійтися без релігії. Історія людства – це значною мірою історія того, як воно вчилосся сприймати релігію й сповідувати її у повсякденному житті. Видатний історик назвав релігію "здібністю людської природи". Навряд чи можна заперечити той факт, що безладдя в суспільстві та виникнення суперечностей як у душах людей, так і в стосунках між ними, значною мірою спричинені спотворенням цієї здібності. Але неупереджений споглядач обов'язково завважить, що релігія справляє вирішальний вплив на життєво важливі прояви цивілізації. Більш того, постійний вплив релігії на закони людського життя й мораль засвідчує, що вона вкрай необхідна для підтримання порядку в суспільстві.

Розмірковуючи про релігію як соціальну силу, Бахаулла зазначав: "Релігія – це наймогутніший засіб встановлення порядку в світі та мирного співіснування всіх, хто живе в ньому". Стосовно занепаду й деградації релігії він зауважував: "Якщо лампада релігії пригасне, то запанують хаос і сум'яття, а світло чесності, справедливості, спокою й

миру перестане сяяти". Змальовуючи цю картину, писання бахаї застерігають, що "за таких обставин відбуваються найгірші й найогидніші прояви розбещення людської природи, деградації взаємин між людьми і розкладу та занепаду суспільних установ. Людська вдача втрачає свої якості, впевненість у власних силах зникає, пильність слабне, голос людської совісті затихає, відчуття гідності й сорому притупляються, уявлення про обов'язок, солідарність, взаємодопомогу і відданість спотворюються, а почуття спокою, радості й надії поступово згасають".

Якщо вже людство дійшло до паралізуючого конфлікту, воно мусить оглянутися на себе, зважити на власну недбалість, на голоси сирен, до яких воно дослухалось, і відшукати джерело сум'яття й помилок, зчинених в ім'я релігії. Ті, хто сліпо й егоїстично дотримувався своїх ортодоксальних догм, хто нав'язував своїм послідовникам хибні й суперечливі тлумачення слів Пророків Божих, несуть тяжку відповідальність за це безладдя, спричинене штучними перепонами, зведеними між вірою й розумом, між наукою й релігією. Бо з об'єктивного вивчення автентичних висловлювань Засновників великих релігій та соціальних обставин, в яких вони були змушені виконувати свою місію, можна побачити, що вони не можуть стати причиною виникнення суперечок і забобонів, які вносять розлад у релігійні громади людства, а отже завдають шкоди усьому суспільству.

Вчення про те, що ми повинні ставитися до інших людей так, як нам хотілося б, аби вони ставилися до нас, в різних варіантах повторюється в усіх великих релігіях. Ця етична норма проявляється у двох аспектах: по-перше, вона узагальнює моральні й миролюбні принципи цих релігій незалежно від місця й часу їх зародження, а по-друге, висвітлює аспект єдності – суттєву ознаку усіх релігій, яку людство, сприймаючи історію фрагментарно, так і не спромоглося оцінити. Якби людство сприйняло Вчителів свого спільного дитинства як діячів єдиного цивілізуючого процесу, воно, без сумніву, дістало б значно більше користі від усієї сукупності їх послідовних місій. Але, на жаль, так не сталося.

Зростання у багатьох країнах релігійного фанатизму нагадує передсмертні конвульсії. Хвилі фанатичного насилля й руйнацій засвідчують його духовну нищість. Справді, одна з найдивніших і сумних особливостей нинішнього спалаху релігійного фанатизму полягає в тому, що він істотно підриває не тільки духовні цінності, які є запорукою єдності людства, а й неповторні моральні перемоги тих релігій, яким фанатики ніби-то служать.

Хоча б якою життєво важливою силою релігія не була в історії людства, хоча б яким драматичним не було нинішнє відродження войовничого релігійного фанатизму, все ж протягом останніх десятиліть зростає кількість людей, які вважають, що релігія не має нічого спільного з головними проблемами сучасного світу. Вони забувають про все в гонитві за матеріальними благами або приєднуються до надуманих ідеологій, створених буцімто заради врятування суспільства від очевидного зла. Багато з цих ідеологій, на жаль, замість прийняття концепції єдності людства та сприяння зростанню взаєморозуміння між людьми, прагнуть обожнення держави, поневолення людства однією нацією, расою або класом, намагаються заборонити дискусії з нагальних проблем і взаємообмін ідеями або кинути мільйони голодних напризволяще ринкової системи, яка тільки погіршує скрутне становище більшості людства, водночас даючи змогу невеликій частині жити в розкошах, про які й не мріяли наші предки.

Вельми трагічними є наслідки сурогатів віри, створеної нинішніми "пророками"! В масовому розчаруванні цілих народів, навчених молитися біля своїх вівтарів, можна прочитати неспростовний вирок історії проповідуваним "цінностям". Після десятиліть необмеженої влади тих, хто має завдячувати цим доктринам своїм сходженням на вершину людських діянь, їх плодами є соціальні та економічні недуги, які приносять шкоду кожній країні світу в останні роки двадцятого століття. Причиною усіх цих лих є духовні хвороби, зовнішнім виявом яких є апатія, що охопила величезну кількість людей в усіх країнах, та згасання надії в серцях знедолених і страждених мільйонів.

Тим, хто на заході чи на сході, під прапором капіталізму чи соціалізму проповідує догмати матеріалізму, настав час замислитись, чи спроможні вони вести за собою людей. Де ж той “новий світ”, обіцяний цими ідеологами? Де ж той мир в усьому світі, ідеалам якого вони клялися? Де ж той небачений розквіт культури, до якого мало б призвести звеличення тієї чи іншої раси, нації або ж окремого класу? Чому голод і злидні, від яких страждає переважна більшість людей світу, стають дедалі жорстокішими, тоді як сучасні вершители людських доль захопили у свої руки багатство, про яке й не мріяли фараони й цезарі, ба, навіть імператори дев’ятнадцятого століття?

Хибне уявлення про людину як про безнадійно егоїстичну й агресивну істоту набуває все більшого поширення, і це тому, що нинішні ідеології закликають до матеріального збагачення, яке є водночас їх джерелом і спільною рисою. Тому-то, щоб побудувати новий світ, гідний прийдешніх поколінь, треба дійти ясності саме в цих питаннях.

Оскільки, як показує досвід, матеріалістичні ідеали неспроможні задовольнити потреби людства, ми мусимо щиросердно визнати необхідність здійснення нового зусилля в пошуках шляхів вирішення болючих проблем планети.

Нестерпний стан сучасного суспільства завдає страждання всім його членам, і це посилює його нестабільність. Немає сумніву, що спільних зусиль для поліпшення становища треба докласти негайно. Чи буде ще людство дотримуватися застарілих уявлень та безпідставних домислів? Чи може його лідери, незалежно від своїх ідеологій, нарешті зроблять крок уперед, намагаючись спільними зусиллями знайти вихід?

Ті, кому небайдуже майбутнє людства, нехай поміркують над такою порадою: "Якщо довгоплекані ідеали та освячені часом устрої, якщо деякі соціальні гіпотези та релігійні доктрини вже не сприяють поліпшенню добробуту всього людства, якщо вони неспроможні задовольнити зростаючі потреби людей, то їх належить відкинути як такі, що застаріли й віджили своє. Як можуть вони уникнути дії непорушного світового закону зміни й розпаду, підвладними якому є всі людські устрої? Адже правові норми, політичні й економічні теорії створюються виключно для забезпечення інтересів людства в цілому, і

не можна жертвувати цими інтересами заради збереження цілісності будь-якого окремого закону або доктрини".

2

Тільки забороняючи ядерну зброю, використання отруйних газів або ведення бактеріологічних війн, не можна усунути головної причини війн. Бодай би якими важливими з першого погляду здаються ці практичні заходи для встановлення миру, насправді ж вони занадто поверхові, аби принести відчутні зміни. Люди досить розумні, щоб знайти інші форми ведення війни, використовуючи їжу, сировину, фінанси, індустріальні потужності, ідеології та тероризм з метою приниження одне одного і задоволення своєї ненаситної жаги влади й панування. Водночас, сучасний розлад у людських взаєминах не може бути вирішений шляхом полагодження лише окремих конфліктів та непорозумінь між державами. Необхідно знайти такий механізм, який був би справді всеосяжним.

Безперечно, лідери окремих держав визнають, що це проблема світового масштабу, адже день у день їм доводиться мати з нею справу. Крім того, багато світових організацій, а також установ ООН, занепокоєних станом речей, проводять глибокі дослідження в пошуках шляхів усунення будь-яких її проявів. Однак зараз спостерігається певний параліч волі, і саме він потребує уважного вивчення й рішучих дій для його подолання. Параліч цей корениться, як ми згадали, в глибокому переконанні в тому, що людство вкрай агресивне, а це призводить до того, що окремі держави не бажають підкоряти свої вузькі інтереси потребам всесвітнього устрою, не хочуть взяти на себе усі труднощі створення єдиного світового уряду. Це явище також пов'язане з неспроможністю гноблених і неосвічених людей чітко висловити своє прагнення до нового устрою, за якого вони могли б жити разом з усім людством у спокої, гармонії й благополуччі.

Спроби побудувати новий світовий устрій, надто після другої світової війни, дають обнадійливі результати. Зростаюче прагнення деяких держав установити такі взаємовідносини, які дали б їм можливість співпрацювати у питаннях обопільного інтересу, наводить на думку,

що врешті-решт вони зможуть перебороти отой параліч. Спільними зусиллями таких організацій, як Асоціація Держав Південно-Східної Азії, Карібське Співтовариство, Спільний Ринок Країн Центральної Америки, Рада Економічної Взаємодопомоги, Європейське Економічне Співтовариство, Ліга Арабських Держав, Організація Африканської Єдності, Організація Американських Держав і Південний Тихоокеанський Форум, буде прокладено шлях до нового світового устрою.

Іншою обнадійливою ознакою є зростання уваги до деяких найболучіших проблем планети. Незважаючи на очевидні недоліки Організації Об'єднаних Націй, понад сорок декларацій та конвенцій, прийнятих цією організацією, навіть у тих випадках, коли окремі уряди не сприйняли їх з великим ентузіазмом, виповнили серця простих людей надією. Рішуче втілення в життя Всесвітньої декларації прав людини та Конвенції про відвернення злочинів геноциду й покарання виних у їх скоєнні, а також здійснення інших заходів, скерованих на усунення всіх форм дискримінації стосовно раси, статі й релігійних переконань, на підтримку прав дитини, на захист від насильства та на боротьбу з голодом і недоїданням, на використання науково-технічного прогресу в ім'я миру й процвітання людства, наблизять той день, коли привид війни перестане панувати над світом. Немає потреби докладно говорити про важливість питань, порушених у цих деклараціях та конвенціях. Однак деякі з них через їх безпосереднє значення для досягнення миру в усьому світі потребують докладнішого розгляду.

Расизм, одне з найзгубніших і найогидніших лих, є головною перепоною на шляху до миру. Він жорстоко принижує гідність людей, і пропаганда його не може бути виправдана за жодних умов. Расизм гальмує розвиток природних здібностей своїх жертв, морально розкладає самих расистів і стоїть на заваді прогресові людства. Аби покінчити з цим злом, необхідно домогтися єдності людства і єдність цю підкріпити відповідними правовими заходами.

Занадто велика різниця між бідними та багатими, яка є джерелом гострих страждань, утримує світ у нестабільному становищі,

практично на межі війни. Деякі країни вжили ефективних заходів для поліпшення цього становища, одночасно застосовуючи духовний, моральний і практичний підходи. Проблема потребує свіжого погляду із залученням до її обговорення широкого кола фахівців. При цьому треба уникати економічної та ідеологічної полеміки й дослухатися до людей, безпосередньо зацікавлених в нагальному її розв'язанні. Це питання стосується не тільки необхідності усунення крайнощів багатства та бідності, а й тих духовних істин, розуміння яких дозволить виробити нові універсальні підходи до життєво важливих справ планети. Формування цих підходів зіграє вирішальну роль у віднайденні правильного рішення.

Невтримний націоналізм, на відміну від здорового та розумного патріотизму, має поступитися місцем лояльності та любові до всього людства. Бахаулла говорив так: "Земля – єдина країна, а людство – її громадяни." Концепція світового громадянства – це прямий наслідок перетворення світу в один спільний дім за допомогою наукових здобутків та очевидної взаємозалежності держав. Любов до всіх людей світу не виключає любові до своєї країни. Прогрес частини світового суспільства можливий лише за умови прогресу всього суспільства. Необхідно значно активізувати міжнародну діяльність у найрізноманітніших галузях, котра б розвивала в людях чуття взаємоповаги й солідарності.

Релігійна ворожнеча, яка впродовж усієї історії була причиною чисельних воєн та конфліктів і головною завадою на шляху прогресу, стає дедалі нестерпнішою для людей усіх віросповідань і навіть атеїстів. Послідовники всіх релігій повинні звернути увагу на ті основні питання, що їх ця ворожнеча породжує, і знайти на них чіткі відповіді. Яким чином можна узгодити суперечності між ними, як теоретично, так і практично? Завдання, що стоїть перед релігійними лідерами людства, – це обдумати, з серцями, сповненими співчуття й бажання знайти істину, скрутне становище людства, та спитати себе: чи можуть вони, у покорі перед Могутнім Творцем своїм, поступитися теологічними розбіжностями в ім'я великого духа взаємної терпимості, яка дозволила б їм разом трудитися на благо миру та взаєморозуміння між людьми.

Одна з найважливіших передумов миру – це емансипація жінок, тобто, досягнення повної рівності статей, хоча не всі поки що це усвідомлюють. Заперечення такої рівності є виявом несправедливого ставлення до половини людства і культивує у чоловіках згубні звички й звичаї, які переносяться з сім'ї на робочий колектив, політичне життя, та, нарешті, на міжнародні стосунки. Ніякі мотиви – моральні, практичні або біологічні – не можуть бути виправданням такому запереченню. Тільки за умови участі жінок на рівних з чоловіками правах в усіх сферах людської діяльності можна створити сприятливий моральний і психологічний клімат для встановлення миру в усьому світі.

Справа загальної освіти, яка на сьогодні уже зібрала цілу армію відданих людей з усіх віросповідань та націй, заслуговує всебічної підтримки з боку урядів всього світу, оскільки неосвіченість – це, певна річ, головна причина занепаду й духовного зубожіння народів та панування забобонів. Ніяка держава не досягне розквіту, якщо усім її громадянам не буде надана можливість здобувати освіту. Брак ресурсів заважає цьому в багатьох країнах і змушує їх проводити освітні програми поетапно. Тим органам, що мають повноваження приймати рішення, не завадило б поміркувати про надання пріоритету освіті жінок та дівчат, адже знання найшвидше і найефективніше поширюватимуться в суспільстві через освічених матерів. На вимогу часу слід також ввести до загальноосвітньої програми обов'язкове для кожної дитини вивчення концепції всесвітнього громадянства.

Брак спілкування між людьми створює серйозну перешкоду зусиллям, скерованим на досягнення миру в усьому світі. Впровадження допоміжної міжнародної мови принесе відчутну користь вирішенню цього питання і тому потребує невідкладної уваги.

Розглядаючи ці питання, треба наголосити на двох моментах. По-перше, припинення воєн є не просто справою підписання відповідних угод та протоколів; це складне завдання, що потребує нових, нетрадиційних підходів у контексті боротьби за мир. Заснована тільки на політичних угодах, ідея колективної безпеки є химерою. По-друге, першочерговим завданням у досягненні миру є піднесення його сенсу

до рівня принципу, на відміну від чистого прагматизму. Адже в основі своєї мир є породженням внутрішнього стану, який підтримується духовним чи моральним ставленням, і саме пробудження цього ставлення в значній мірі дає можливість знайти надійні рішення.

Розв'язання усіх соціальних проблем можна знайти з допомогою духовних принципів або так званих загальнолюдських цінностей. Люди можуть знайти практичне вирішення майже будь-якої проблеми у своїх взаєминах, але, як правило, для цього треба мати не лише добрі наміри й практичні знання. Істотною перевагою духовного принципу є те, що він не тільки дає перспективу, що гармоніє з сутністю людської природи, але й створює ставлення, динаміку, волю, стремління, які допомагають спланувати і здійснити практичні заходи. Лідери урядів та працівники органів влади могли б успішно вирішувати проблеми, якби вони спершу визначали принципи для кожного конкретного випадку, а потім керувалися ними.

3

У першу чергу належить вирішити питання, яким чином сучасний світ, з його застарілими конфліктами, має перетворитися на світ гармонії та співпраці.

Світовий устрій можна побудувати тільки на несхитній вірі в єдність людства – духовній істині, яку підтверджують усі науки. Антропологія, фізіологія, психологія визнають тільки один вид – людину, хоча у вторинних проявах життя він, цей вид, може мати нескінченну кількість різновидів. Визнання цієї істини вимагає відмовитися від забобонів усіх видів: раси, класу, кольору шкіри, віросповідання, нації, статі, рівня цивілізованості, тобто, всього того, що спонукає людей вважати себе кращими за інших.

Визнання єдності людства є першою фундаментальною передумовою реорганізації світу та управління ним, як однією країною, спільною домівкою людства. Суттєвою умовою успіху будь-яких спроб встановлення миру в усьому світі є загальне визнання цього духовного принципу. Тому його слід проголосити в усіх куточках світу, його

належить вивчати в школах та постійно пропагувати в кожній країні з метою підготовки органічної зміни суспільного устрою, яку він передбачає.

З точки зору бахаї принцип єдності людства "вимагає цілковитої перебудови та демілітаризації всього цивілізованого світу – світу, що являє собою єдине ціле в усіх суттєвих аспектах життя, в політичному устрої, в духовних проявах, у торгівлі та фінансах, в письмі та мові, але разом з тим такого світу, який зберігає багате розмаїття національних особливостей його складових частин".

Пояснюючи зміст цього основоположного принципу, Шогі Еффенді, Хранитель Віри Бахаї, у 1931 році зазначав: "Не маючи собі за мету руйнування існуючих засад суспільства, він покликаний розширити його базис, змінити його організації у відповідності з потребами світу, що постійно змінюється. Він не суперечить ніякому законодавству і не спростовує нічиїх переконань; не намагається загасити вогонь здорового і свідомого патріотизму у людських серцях або скасувати систему національної автономії, що потрібна для уникнення надмірної централізації. Цей принцип не зневажає і не применшує розмаїття етнічних особливостей, клімату, історії, мови й традицій, світосприймання і звичок, які відрізняють кожен народ і країну світу. Він потребує від людей більшої відданості і завзяття ніж ті, на які вони досі були здатні; наполягає на підпорядкуванні цілей та інтересів окремих держав настійним потребам об'єднаного світу. З одного боку, цей принцип заперечує надмірну централізацію, а з іншого – відмовляється від одноманітності. Його гасло – єдність у розмаїтті".

Досягнення таких результатів потребує поступового узгодження національних політичних стосунків, які зараз, при відсутності чітких законів і загальноприйнятих та напрацьованих принципів регулювання взаємовідносин між країнами, знаходяться на межі анархії. Ліга Націй, Організація Об'єднаних Націй та інші організації й вироблені ними угоди, безперечно, допомагають послабити негативні прояви міжнародних конфліктів, але вони показали свою неспроможність відвернути війни. Справді, від часу закінчення другої світової війни відбулося чимало воєн, багато з них вирують і нині.

Головні аспекти цієї проблеми почали виявлятися ще в дев'ятнадцятому столітті, коли Бахаулла вперше висунув свої пропозиції щодо встановлення миру на землі. У зверненні до правителів світу він пропонував обговорити принцип колективної безпеки. Ось як Шогі Еффенді пояснював його зміст: "Що інше можуть провіщати ці переконливі слова, як не неминуче послаблення панування окремих держав, що є необхідною передумовою формування майбутнього співтовариства усіх країн світу? Має виникнути певна форма світової супердержави, на користь якої всі країни повинні добровільно поступитися правом проголошувати війни, окремими правами накладати податки, а також усіма правами щодо утримання військ, за винятком кількості, потрібної для підтримання порядку в межах їх власних кордонів. Така держава повинна мати міжнародний виконавчий орган, який являтиме собою верховну владу, незаперечну для будь-якого непокірного члена співтовариства; Всесвітній Парламент, до якого входитимуть обрані представники від кожної країни з обов'язковим підтвердженням їх обрання відповідним урядом; Верховний Трибунал, чий вирок буде обов'язковим навіть у тих випадках, коли зацікавлені сторони не погодяться добровільно подати свою справу на його розгляд. Це буде співтовариство, в якому всі економічні бар'єри зникнуть назавжди, і пануватиме визнана взаємозалежність капіталу та праці; тут сутички та суперечки, спричинені релігійним фанатизмом, зникнуть назавжди, а полум'я расової ворожнечі буде остаточно погашене; у новому співтоваристві єдиний кодекс міжнародних законів, створений колективним розумом представників усіх країн світу, вводитиме свої санкції шляхом невідкладного та примусового втручання об'єднаних сил світової федерації; і нарешті, світове співтовариство, де войовничий націоналізм поступиться місцем свідомій відданості світовому громадянству, – такими бачаться нам обриси світоустрою, напрокованого Бахауллою, світоустрою, який стане найпрекраснішим плодом епохи, що повільно досягає своєї зрілості".

Впровадження цих далекосяжних планів було описано Бахауллою: "Настане час, коли всі усвідомлять настійну потребу скликати великі всеосяжні збори. Правителі та королі світу мусять бути на цих

зборах і, беручи участь в дискусіях, виробити шляхи та засоби встановлення Великого Миру між людьми в усьому світі".

Сміливість, рішучість, чистота помислів, безкорислива любов до всіх народів, – усі духовні й моральні якості, потрібні для звершення цього важливого кроку до миру, необхідно по'єднати з бажанням діяти. Щоб розбудити в людині це бажання, треба глибоко дослідити її природу, спосіб мислення. Зрозуміти значення потенціалу, прихованого в людині, – значить оцінити суспільну необхідність усвідомлення її унікальної цінності шляхом відвертої, щирої й неупередженої ради, обміну думками, і діяти згідно з результатами цього дослідження. Бахаулла настійно підкреслював значення й необхідність ради для упорядкування людських стосунків. Він казав: "Рада поглиблює знання справи і перетворює здогад на певність. Це яскраве світло, яке у темному світі вказує дорогу й веде за собою. Все, що існує, має і матиме надалі свій стан довершеності й зрілості. Зрілість дару розуміння проявляється через раду". Сама по собі спроба досягти миру шляхом ради, яку він пропонує, може вивільнити такий благодіючий дух серед народів Землі, що ніяка сила не завадить їм досягти величного вінця справи миру.

Абдул-Бага, син Бахаулли та уповноважений тлумач його вчення, пропонував такі ідеї стосовно цього всесвітнього зібрання: "Вони мусять зробити Справу Миру об'єктом загального обговорення і намагатися усіма своїми силами заснувати Спілку держав усього світу; підписати обов'язкову для всіх угоду, положення якої були б переконливі, непорушні й чітко сформульовані. Вони повинні оголосити про це на цілий світ і отримати схвалення всього роду людського. Ця найвеличніша і найблагородніша угода – справжнє джерело миру і благополуччя всього людства – для усіх мешканців Землі має стати священною. Необхідно мобілізувати всі сили людства, щоб забезпечити стабільність і міць цієї Найвеличнішої Угоди. У цьому всеосяжному Пакті слід ясно окреслити межі та кордони кожної держави, закласти принципи встановлення взаємовідносин між урядами країн, а також внести до нього усі міжнародні угоди та зобов'язання. Чисельність збройних сил кожного уряду також треба суворо обмежити, бо коли якась країна дістане дозвіл на нарощування

озброєнь, то це викличе підозру з боку інших. Основний принцип цього величного Пакту має бути сформульований таким чином, що в разі порушення якимось урядом одного з його положень, усі держави світу стануть проти нього, щоб домогтися цілковитої покори. Ні, увесь рід людський збере сили, щоб знищити той уряд. Як тільки ці найсильніші ліки будуть застосовані до хворого тіла людства, воно, без сумніву, видужає і назавжди лишиться здоровим”.

Таке могутнє зібрання мало б відбутися вже давно. Від усього серця ми закликаємо лідерів держав скористатися цим сприятливим моментом і зробити все для проведення всесвітньої зустрічі. Всі сили історії спонукають рід людський до цього акту, і подія ця навіки залишиться символом світанку довгоочікуваної зрілості людства. Чи зможе Організація Об'єднаних Націй за участю всіх її членів стати на виконання високих цілей такої вінценосної події?

Нехай чоловіки та жінки, молодь і діти всього світу усвідомлять одвічне благо цієї невідкладної події для всіх народів та зіллють свої голоси у цілковитій згоді. Воістину, нехай наше покоління розпочне цю славетну епоху еволюції суспільного життя планети.

4

Джерело нашого оптимізму – це наше бачення майбутнього, яке настане після припинення воєн та створення органів міжнародного співробітництва. Бахаулла вважає, що встановлення довготривалого миру між державами – це важливий етап, але не кінцева мета соціального розвитку людства. Кінцева мета знаходиться за межами первісного перемир'я, на яке світ буде змушений піти, щоб уникнути ядерної катастрофи, за межами політичного миру, який неохоче й недовірливо підтримують держави-суперниці, за прагматичними угодами про безпеку й співіснування і навіть за багатьма спробами співробітництва, котре стане можливим завдяки цим крокам. Ця кінцева мета є об'єднанням усіх народів світу в єдиній родині.

Роз'єднаність – це небезпека, з якою країни і народи Землі не можуть далі миритися, а наслідки її такі жахливі і такі очевидні, що не

потребують пояснень. “Благополуччя людства, – писав Бахаулла понад століття тому – його спокій і безпека не будуть досягнуті доти, аж поки не буде встановлена його непорушна єдність”. Відзначивши, що “людство стогне і благає єдності та припинення своїх одвічних мук”, Шогі Еффенді продовжує: “Об’єднання усього людства – це характерна ознака того періоду історії, до якого людське суспільство зараз наближається. Поступово встановлювалась і зміцнювалась єдність родини, племені, держави і нації. Всесвітня єдність – це мета, якої прагне досягнути занепокоєне людство. Уже закінчилося формування національних держав. Анархія, властива незалежній державній владі, досягає тепер своєї кульмінації. Світ, близький до своєї зрілості, мусить відмовитися від цього фетишу, визнати єдність і цілісність людських взаємин та затвердити раз і назавжди механізм, який найкращим чином втілить цей фундаментальний принцип його життя”.

Всі сучасні імпульси до змін засвідчують правильність цієї думки. Докази цьому можна побачити у багатьох згаданих міжнародних рухах і подіях, які сприяють встановленню миру в усьому світі. Численна армія чоловіків і жінок, представників практично всіх культур, рас і країн Землі, що працюють у різноманітних установах Організації Об’єднаних Націй і складають планетарний “службовий корпус”, демонструє високий рівень співробітництва, якого можна досягти навіть за таких несприятливих умов. Прагнення єдності, як духовна весна, проявляється в незліченних конгресах, котрі збирають людей найширшого кола інтересів. Воно стимулює розвиток міжнародних проектів, із залученням дітей та молоді. По суті, це справжнє джерело потужного руху до єднання, завдяки якому невпинно зближуються віруючі історично антагоністичних релігій і сект. Рух до світової єдності разом з протилежною йому тенденцією нарощування озброєнь та самозвеличення окремих держав, проти якої він невпинно бореться, – це дві чільні риси життя планети впродовж останніх років двадцятого сторіччя.

Досвід співтовариства бахаї можна розглядати як приклад цієї дедалі зростаючої єдності. Це співтовариство налічує від трьох до чотирьох мільйонів чоловік, представників різних націй, культур, класів та

віросповідань, зайнятих у широкому колі діяльності, пов'язаної з духовними, соціальними та економічними потребами народів багатьох країн. Цей єдиний соціальний організм, який відображає розмаїття людської родини, діє у відповідності з загальноприйнятими консультативними принципами і однако високо шанує всі прояви божественного наставництва у людській історії. Його існування – це ще один переконливий доказ здійсненності мрії Засновника вчення про об'єднаний світ, ще одне свідчення того, що людство може жити як єдине глобальне суспільство і здатне подолати всі труднощі, які приносить йому пора змужніння. Якщо досвід бахаї якимось чином може зміцнити надію на об'єднання людського роду, ми щиро пропонуємо його як модель для вивчення.

Розмірковуючи над надзвичайною важливістю завдання, яке стоїть нині перед усім світом, ми схиляємо голови у покорі перед священною величчю Бога Творця, Хто у своїй безмежній любові сотворив усе людство одним племенем, возвеличив дорогоцінну сутність людини, дарував їй розум і мудрість, шляхетність і невмирущість, наділив людей “відмітною здатністю пізнавати і любити Його”, здатністю, “яку треба розглядати як рушійну силу і вищу мету, що лежить в основі всього творіння”.

Ми твердо переконані, що всі людські істоти були створені “просувати вперед цивілізацію, що непинно розвивається”, що “не личить людині поводитись, як звірі польові”, що якості, які відповідають людській гідності, – це надійність, терпіння, милосердя, співчуття та ніжна прихильність до всіх людей. Ми підтверджуємо віру в те, що “можливості, властиві високому положенню людини, повна міра її призначення на Землі, природжена велич її сутності, мусять повністю проявитися в цю обітованну Божу Добу”. Це основа нашої непохитної віри у те, що людство досягне єдності й миру – за що воно бореться.

У цьому зверненні ми чуємо голоси бахаї, що не втрачають надії, попри переслідування, яких вони досі зазнають у тій країні, де народилася їхня Віра. Своїм прикладом непохитної надії вони засвідчують, що їхня одвічна мрія про близький мир нині, завдяки трансформуючому впливу одкровення Бахаулли, здобула Божественну

підтримку. Отже, ми передаємо вам не тільки словесний образ – ми кличемо на допомогу силу діянь віри і самопожертви; ми передаємо благання про мир наших єдиновірців з усього світу. Ми приєднуємося до всіх жертв агресії, до всіх, хто прагне покінчити з ворожнечою та чварами, до всіх, чия відданість принципам миру та порядку у світі сприяє здійсненню благородних цілей, задля яких Всемилоливий Творець і створив людство.

З глибоким жаданням передати вам силу нашої надії та глибину нашого переконання ми цитуємо тверду обіцянку Бахаулли: “Ці марні суперечки, ці руйнівні війни минуть, і настане Найвеличніший Мир”.

Всесвітній Дім Справедливості